

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 6 september 2012

MEDITATIE

Een zaligspreking van de opperste Wijsheid

Salomo, de Spreukendichter, was door de Heere gekend. Na zijn geboorte werd hem door Nathan van Godswege de naam Jedid-jah gegeven: beminde des HEEREN. Hij was met genade bedeed en met gaven versierd. Wijsheid, rijkdom en eer waren hem gegeven.

Hij was echter ook een Adamskind, dat helaas in de zonde en in een slordig leven verviel. Ook Salomo kon alleen maar behouden worden door de gerechtigheid van de Meerdere van Salomo.

Een nuttig werk

In de tekst wordt gesproken over een nuttig werk: *die naar Mij hoort, dagelijks wakende aan Mijn poorten, waarnemende de posten Mijner deuren.* Wie is die Mij? Het is Christus

Welgelukzalig is de mens die naar Mij hoort, dagelijks wakende aan Mijn poorten, waarnemende de posten Mijner deuren.

Spreuken 8:34

Zelf. De Wijsheid roept. Ze laat Haar stem horen, overal waar mensen zijn, want Ze heeft een boodschap voor gevallen mensen. Ze roept waar mensen zijn, die zich alleen maar bekommeren om dit tijdelijke leven. Wat roept ze? Wie is slecht? Hij kere zich herwaarts! Tot den verstandeloze zegt Zij: Komt, eet van Mijn brood en drinkt van den wijn, dien Ik gemengd heb. Verlaat de slechtigheden en leeft; en treedt in den weg des verstands. Ze roept tot bekering en nodigt tot de zaligheid. Maar van nature zeggen wij: Wijk van ons, want aan de kennis Uwer wegen hebben wij geen lust. Een opperste Wijsheid u een oor wil geven om te horen en een hart om te verstaan! Dan wordt het onze oprechte begeerte naar Hem te horen, als in de tekst. De kanttekening zegt: "Een gelijkenis genomen van de naarestige studenten, die altijd omtrent de leerplaats hunner leraars zijn, of van de pleitbezorgers, die het uitgaan der raadsheren en advocaten vlijtiglijk waarnemen, of van de deurwachters des tempels, die stdevast hun werk moesten gadeslaan."

Naarstige studenten

Die zijn verlegen om God en om geestelijk onderwijs: Wie zijt Gij, Heere en

wat wilt Gij dat ik doen zal? De Wijsheid houdt hun Zijn heilige wet voor. Hun hart wordt opengelegd. Ze leren zich kennen als dwaze, slechte en schuldige mensen. Ze worden verlegen om onderwijs in de weg der zaligheid. Wie is slecht? Hij kere zich herwaarts! Is het uw uitzien om met Maria te zitten aan de voeten van de opperste Wijsheid, Die gezalfd is met de Heilige Geest om de verborgen raad en wil Gods van onze verlossing volkomen te openbaren? Hij kan volkomen zalig maken die door Hem tot God gaan, want Hij is de Weg en de Waarheid en het Leven.

Pleitbezorgers

Iemand die voor een rechtszaak zich tot een advocaat wendt, omdat hij zelf zijn zaken niet oplossen kan. Denk aan die weduwe, die de rechter lastig viel. Hij kon zijn zetel niet beklimmen of daar verscheen ze weer met smekende ogen. Bent u ook zo'n smekeling aan Gods troon, dagelijks wakende aan Zijn poorten, omdat u zelf uw zaken niet meer oplossen kunt en een Middelaar nodig hebt? Christus is gezalfd tot Hogepriester, Die de Zijnen met de enige offerande Zijns lichaams verlost en voor hen steeds tussentreedt bij de Vader. Indien iemand gezondigd heeft, wij hebben een Voorspraak bij de Vader, zegt de apostel.

Deurwachters

Die zijn er altijd! Hun te huis blijven is weinig. De opperste Wijsheid heeft Haar huis gebouwd. "Versta door dit huis de gemeente der ware gelovigen, welke opbouw hier door de predikatie des Evangelies en de werking des Heiligen Geestes begonnen wordt, maar hierna voltrokken zal worden door de volmaking der kinderen Gods", zegt de kantteenaar. Het betekent dat ze op wacht staan om Hem te ontmoeten in de weg van Zijn inzettingen. Hij is de Koning van Zijn Kerk, Die in het gewaad van Zijn Woord Zich openbaren wil aan hen die dagelijks de posten Zijner deuren waarnemen. We moeten alle ge-

Inhoud

- 1 Een zaligspreking van de opperste Wijsheid
- 2 Commentaar: Hoor des HEEREN woord!
- 3 Een psalm, een lied: Psalm 103 (35)
- 4 Een zwerver vroeg naar Huis (3)
- 5 Even maar
- 6 Een koninklijk sterfbed
- 7 Relatie wedergeboorte en geloof (5)
- 8 Uit de school: Godsbesef
- 9 Tot de voleinding der wereld
- 11 Hier zal Ik wonen
- 11 Boekennieuws
- 13 Kerknieuws
- 13 Berichten
- 14 Kerkdiensten

90e jaargang

Nr. 48

legenheden waarnemen om kennis en genade te verkrijgen en in de gemeenschap met God te komen en te blijven. Ons met Mórdechai neerleggen aan de poort des Konings. Als die zieke in Bethesda de roering van het water waarnemen. Als een bedelaar aan de poort smeken om een genadegift. Ik zal uitzien naar den HEERE, ik zal wachten op den God mijns heils, zei de profeet.

Welgelukzalig

Die dat nuttige werk mogen doen, worden zalig gesproken door de opperste Wijsheid. In het paradijs waren we gelukkig. Door onze diepe val zijn we diep ongelukkig. We missen God en reizen van nature naar de eeuwige rampzaligheid. Maar wij geloven dat onze goede God, door Zijn wonder-

lijke wijsheid en goedheid, ziende dat zich de mens alzo in den lichamelijken en geestelijken dood geworpen, en geheel ellendig gemaakt had, Zichzelf begeven heeft om hem te zoeken, toen hij al bevende voor Hem vlood, en heeft hem getroost, belovende hem Zijn Zoon te geven, Die worden zou uit een vrouw, om den kop der slang te vermorzelen, en hem gelukzalig te maken" (Dordtse Leerregels). God zond Zijn Zoon. Zijn Naam is Jezus, dat is Zaligmaker. Hij wil Zich openbaren aan hen die dat nuttige werk in waarheid mogen betrachten. Welgelukzalig is die mens, want die Mij vindt, vindt het leven, en trekt een welgevallen van den HEERE.

Elspeet,

ds. G. van Manen

waarbinnen abortus is toegestaan. Om de steun van de SGP voor andere voorstellen te krijgen moest het kabinet op sommige terreinen wel pas op de plaats maken.

Nieuwe periode

We gaan nu een nieuwe periode tegemoet. Welk kabinet er komt, is volstrekt onduidelijk. Het politieke landschap in Nederland is zo versnipperd, dat het welhaast onmogelijk lijkt om een coalitie te vormen die het vertrouwen heeft van de meerderheid van de Tweede Kamer. Als we de peilingen moeten geloven, dan zal het gaan om een nek-aan-nek race tussen de VVD en de SP. Welke partij zal als de grootste uit de bus komen? Maar ook als een van deze twee partijen de meeste zetels in de nieuwe Tweede Kamer zal behalen, dan nog moet die partij op zoek naar een meerderheid bij de andere partijen.

Welke coalitie er misschien na lang onderhandelingen uit de bus komt, is volstrekt niet te voorspellen. Daarbij spelen belangrijke zaken een rol. De Europese schulden crisis is er een van. Niet de minst belangrijke en misschien wel de moeilijkste vraag voor de toekomst van ons land en van Europa. Hoe zal die crisis moeten worden opgelost? Zullen de pro-Europa partijen het voor het zeggen krijgen? Of zullen juist zij het zijn die zich verzetten tegen het voortdurend steunen van de Zuid Europese landen? Ook het vraagstuk van de beheersing van de zorg verdeelt de partijen. Iedereen is er wel van overtuigd dat er iets moet gebeuren, maar hoe, dat is de grote vraag.

COMMENTAAR

Hoor des HEEREN woord!

Om het nog even in herinnering te brengen: Op 21 april 2012 werd duidelijk, dat de coalitiepartijen CDA en VVD geen overeenstemming konden bereiken met gedoogpartner PVV over de maatregelen die genomen zouden moeten worden om het Nederlandse begrotingstekort terug te dringen. Minister-president Rutte bood na overleg in de minister-raad de koningin twee dagen later het ontslag aan van alle ministers en staatssecretarissen. Omdat geen andere opties mogelijk bleken, werden er nieuwe verkiezingen uitgeschreven. Die verkiezingen zullen worden gehouden op 12 september a.s.

In de achterliggende kabinetsperiode was de steun van de SGP in veel gevallen nodig om voorstellen door de Tweede en Eerste Kamer aangenomen te krijgen. In de Tweede Kamer vooral na het vertrek in maart 2012 van Hero Brinkman uit de PVV-fractie. In de Eerste Kamer was die steun nodig omdat de coalitiepartijen met gedoogpartner PVV geen meerderheid in de Eerste Kamer bereikten bij de verkiezingen van mei 2011. Met de val van het kabinet-Rutte is aan die situatie een einde gekomen.

Door de afhankelijkheid van het kabinet van de steun van de SGP kon op ethisch gebied bereikt worden dat ingezette ontwikkelingen (tijdelijk) werden tegengehouden. Denk aan het verworpen voorstel om de zondagsopenstelling van winkels geheel bij de gemeenten te leggen en de rem op het verder oprekken van de grenzen

We hebben gezien hoe de Heere onverwacht in Zijn voorzienigheid de SGP een centrale rol toebedeelde in de Nederlandse politiek.

Niet het getal

Hoe de verkiezingen ook zullen uitvallen en welke coalitie er ook gevormd zal worden, het zal er voor wat betreft de christelijke waarden en normen niet beter op worden. Ook al zou er slechts met grote moeite een kabinet kunnen worden gevormd dat de wisselende steun van andere fracties nodig heeft, dan zal men die steun niet in de eerste plaats zoeken bij de SGP. De weerzin tegen hen die zich in de politiek willen laten leiden door de onveranderlijke normen van Gods Woord wordt er in onze seculiere samenleving niet minder op. Dat zou sommigen tot de overweging kunnen leiden dat het dan maar beter is niet op de SGP te stemmen. Die paar zetels zetten immers geen zoden aan de dijk.

Het gevaar bij zulke overwegingen is dat we ons alleen laten leiden door het getal. Maar het getal is niet bepalend. We hebben gezien hoe de Heere onverwacht in Zijn voorzienigheid de SGP een centrale rol toebedeelde in de Nederlandse politiek. We mogen niet uitsluiten dat Hij dat weer zal doen. Maar ook als dat niet gebeurt en daar ziet het eerder naar uit dan dat het wel zal gebeuren, dan nog zijn waarden en normen belangrijker dan het getal. Alleen in het onderhouden van Gods geboden is de zegen van de Heere te verwachten.

Christelijk

Maar er zijn toch ook andere christelijke partijen waar we onze stem op kunnen uitbrengen? Het is maar de vraag wat we dan onder christelijk verstaan. Is dat nog het geval als een partij in naam de aanduiding christelijk draagt en daar vervolgens in de praktijk weinig van laat zien? Als dat christelijke opgaat in algemene termen als gerechtigheid en zorgzaamheid? Kun je een partij nog christelijk noemen die open staat voor moslims en andere godsdiensten? En doet men aan het christelijk gehalte van een partij niet vreselijk tekort als stapje voor stapje de grens tussen het Bijbels verantwoord samenleven van één man en één vrouw in de band van het huwelijk en het in Gods Woord veroordeelde samenleven van twee mensen van hetzelfde geslacht, wordt geslecht?

Geen volmaakte partij

Ook de SGP is geen volmaakte partij. Een partij die de oudste van onze politieke partijen is. Een partij die ondanks de secularisatie nog een

EEN PSALM, EEN LIED

35

Psalm 103

'Loof den HEERE, mijn ziel'

Psalm 103:1a

Het is lang geleden dat een oom ten grave werd gedragen. Een kind was ik nog. Maar onuitwisbare indrukken bleven achter. Een onzichtbare organist speelde op een even onzichtbaar orgeltje, in een klein zaaltje op de begraafplaats, Psalm 103. Twee verzen, 'Gelijk het gras' en 'Geen vader sloeg op het teder kroost...'. Er werd niet gewezen op de overledene, maar op de Heere als de Vader van Zijn kinderen. Maar dat begreep ik nog niet helemaal.

Psalm 103 wordt vaak aangehaald als het over de broosheid van het leven gaat. Dat is terecht, want het leven is als gras (vers 15, 16). De bloem bloeit, de wind gaat erover, de steel knakt en haar plaats wordt niet meer gevonden. O, leerden wij dat het leven kort is? Dan komt het erop aan of wij God kennen, zoals Hij getekend wordt in Psalm 103.

De dichter ziet in verwondering en aanbidding op Hem. De HEERE is barmhartig, genadig, lankmoedig en groot van goedertierenheid (vers 8). Hij doet ons niet naar onze zonden en vergeldt ons niet naar onze ongerechtigheden (vers 10). Onbegrijpelijk is dit. Maar de eeuwige God ziet de zondaar aan in Christus. Om Hem kan de broze mens het leven krijgen. Hij doet de eeuwige God schitteren in de ziel.

Daarvan is David in deze Psalm vol. De vergankelijkheid van de mens heeft niet het laatste woord. De HEERE wordt gekend, de getrouwe Verbondgod. Het is die God 'Die uw leven verlost van het verderf, Die u kroont met goedertierenheid en barmhartigheden' (vers 4).

We begrijpen nu ook dat de hoofdgedachte van deze Psalm het loven van de Heere is. Deze lof wordt gehoord aan het eind van deze lofzang. 'Looft den HEERE, Zijn engelen, gij krachtige helden, die Zijn woord doet, gehoorzamende de stem Zijns woords...' (vers 20 en verder). Maar deze lofzang wordt ook gehoord aan het begin: 'Loof den HEERE, mijn ziel...' (vers 1a). Het is opvallend dat hetzelfde woord klinkt als laatste regel: 'Loof den HEERE, mijn ziel' (vers 22). De Psalm begint en eindigt met een oproep om de Heere persoonlijk te verheerlijken. Calvijn schrijft: 'De profeet, zichzelf aansporende tot dankbaarheid, leert door zijn voorbeeld aan een iegelijk wat hij te doen heeft. En voorzeker heeft onze traagheid te dien opzichte het wel nodig, om voortdurend opgewekt en aangespoord te worden'.

Kunt u meezingen:

*'... Zijnen Naam en grote deugden eren;
En gij, mijn ziel, loof gij Hem bovenal.'*

Poortugaal, ds. C. Neele

plaats in het politieke spectrum mag innemen. Niet volmaakt. Binnen de partij wordt over sommige zaken verschillend gedacht. Over de positie van de vrouw binnen de politiek bijvoorbeeld lopen de meningen uiteen. Die verschillen zullen er altijd wel blijven. Daar ontkomt ook Bijbels genormeerde politiek niet aan. We leven immers buiten het paradijs.

Maar in de gebrokenheid van de samenleving door de zonde blijft het opdracht en roeping om er naar te streven dat het Woord van God fundament en uitgangspunt zal zijn voor het besturen van staat en maatschappij. Zij die ons vertegenwoordigen in de politieke vergaderingen van ons land, de provincies en de gemeenten, hebben de opdracht om het te doen

horen: O land, land, land, hoor des HEEREN woord! Onmisbaar nodig daarbij is de leiding van Gods Geest.

Natuurlijk is het geen taak van ons kerkelijk blad om een stemadvies te geven. Een ieder zij in zijn geweten overtuigd. Dat neemt niet weg dat overwegingen mogen worden aangebracht die ons er toe brengen om onze stem op een gewetensvolle en verantwoorde wijze uit te brengen. Het lijkt me wel duidelijk, zoals een Urker het zei, dat je met een gedoopt voorhoofd niet op de PVV kunt stemmen. De Heere gedenke ons land en volk en ontferme Zich over ons en ons nageslacht.

Capelle aan den IJssel, ds. W. Silfhout

laatste gemeente. Ds. Pieneman deed intrede met Johannes 10:16: 'Ik heb nog andere schapen, die van deze stal niet zijn; deze moet ik ook toebrengen; en zij zullen Mijn stem horen; en het zal worden één kudde en één Herder'. Van deze intrededienst is getuigd dat ze aan het hart van drie vrouwen gezegend is.

Ook in Dirksland nam het aantal toehoorders zo toe dat de kerk moest worden uitgebreid. Het gebouw werd ook gerenoveerd, nadat tijdens een zware storm schade was ontstaan. De diensten werden daarom tijdelijk in een houten noodkerk gehouden.

De diensttijd van ds. Pieneman was echter even kort als in zijn vorige gemeente: zestien maanden. Hij zei tegen een ouderling dat hij zich nog nooit zo gezond had gevoeld. Door de tocht in de hete noodkerk vatte hij echter kou terwijl hij op de preekstoel stond. Op 2 augustus 1912 is ds. Pieneman aan een longontsteking overleden, op de leeftijd van 49 jaar.

Binnen de Gereformeerde Gemeenten was ds. Pieneman na de totstandkoming van het kerkverband (1907) de eerste predikant die overleed. Hij had Gods Woord 25 jaar mogen bedienen en was aan vijf gemeenten verbonden geweest. In het begrafenisverslag werd hij omschreven als 'een man van veel betekenis voor het dorp, die op alle terreinen des levens zijn gaven en krachten ontwikkelde en gaf. Een man van karakter en consequentie, die de gereformeerde beginselen op school- en politiek terrein doorzag en ernaar handelde en ertoe opwekte. Een medestrijder voor school en staat. Een voorman in zijn dorp. Hij ruste in vrede? Nee, hij rust niet, maar hij juicht voor de Troon

3

Een zwerver vroeg naar Huis

Honderd jaar geleden overleed ds. C. Pieneman

De diensttijd van ds. C. Pieneman in Amerika duurde slechts drie jaar. En daarna zou hij nog bijna drie jaar aan de gemeenten in Nederland verbonden zijn: zestien maanden stond hij in Charlois, zestien maanden in Dirksland.

Ds. Pieneman wist vanaf 25 november 1908 dat zijn werk in Grand Rapids ten einde ging lopen. Het duurde nog een jaar voordat hij afscheid nam. Hij had het beroep van Charlois aangenomen. Dat bericht kwam voor een ouderling van die gemeente, J. den Hollander, niet onverwachts. De Heere had hem bemoedigd met Psalm 99:5:

*Hij en and'ren meer
Riepen tot den Heer',
Die, met gunstig oren,
Hun geroep wou horen.*

Den Hollander had tegen zijn medebroeders gezegd: 'We krijgen een dominee. Ik weet niet voor hoe lang of hoe kort, maar wel weet ik dat hij niet bij ons blijft'. En zo is het ook gebeurd. Op 5 december 1909 werd ds. Pieneman door ds. G.H. Kersten bevestigd. Twee maanden later sprak de kerkenraad al over vergroting van de kerk. Ook de consistoriekamer, waar de

catechisaties werden gehouden, was inmiddels te klein.

De kerk was nog maar net uitgebreid, toen ds. Pieneman naar Dirksland vertrok. Daarom was de tekst bij de ingebruikname van de vergrote kerk in Charlois: 'Gij hebt dit volk vermenigvuldigd, maar Gij hebt de blijdschap niet groot gemaakt' (Jes. 9:2). Ds. J. Overduin sr. uit Lisse bevestigde ds. Pieneman op 9 april 1911 in zijn

Ds. C. Pieneman met zijn vrouw.

van het Lam, Dat hem gekocht heeft met Zijn bloed'.

Een middel in Gods hand

Onder grote belangstelling uit het hele land werd ds. Pieneman op dinsdag 6 augustus begraven. Ook ouderling P. Schelling uit Goudswaard was erbij. Het grootste voorrecht zou zijn als de Heere in het midden was, overdacht hij. 'En daarvan mocht menige ziel getuigenis afleggen. Ik heb op de boot en tram tijdens de reis naar Dirksland vele zielen ontmoet waar ds. Pieneman het middel in Gods hand voor geweest is, beide tot ontwaking en tot opbouw in het allerheiligst geloof. Dat waren mensen uit Rotterdam, waar ds. Pieneman enkele jaren gestaan heeft voordat hij naar Amerika ging'.

Het kerkgebouw was overvol tijdens de rouwdienst, die werd geleid door ds. G.H. Kersten. Catechisanten droegen hun herder en leraar grafwaarts. Op de begraafplaats was 'een welhaast ontelbare schare' bijeen. Daar

spraken nog de predikanten H. Roelofs, J. Overduin sr., A. Janse en A. Makkenze. Ds. Overduin, die nog samen met ds. Pieneman de dolerende kerken en de Gereformeerde Kerk had gediend en hem was gevolgd naar de Kruisgemeenten, zei, als David over Jonathan: 'Ik ben zeer bedroefd om uwentwille, o mijn broeder Pieman'.

Op de grafsteen werd Daniël 12:3 vermeld: 'De leeraars nu zullen blinken als de glans des uitspansels, en die er velen rechtvaardigen, gelijk de sterren, altoos en eeuwiglijk'.

Ds. C. Hegeman schreef: 'In het jaar 1912, toen de welbekende ds. Pieneman werd begraven te Dirksland, sprak daar ook ds. A. Janse en zei: 'Al wat van hem niet deugde, is begraven. Wat ten dele was, is teniet gedaan. Het zondige dat hem aankleefde, is eeuwig weggewassen door Jezus' bloed. Hij ging de heerlijkheid in'.

Op het kerkhof in Dirksland was een man die onder de prediking van ds. Pieneman was getrokken. Hij stond

daar vol smart, want hij kon zijn geliefde predikant niet missen. Maar onder het getuigenis van de nu zalige ds. Janse mocht hij zien en geloven dat ds. Pieneman thuis was. Deze man, die later ouderling was in mijn eerste gemeente in Amerika (Paterson-Peoples Park), heeft later ook de vrijmacht Gods daarin weleens mogen bewonderen. Nu is hij, zo wij mogen geloven, met ds. Pieneman en ds. Janse daar waar geen scheiding meer zal zijn'.

Na het overlijden van deze ouderling, L. Slootmaker, schreef ds. Hegeman: 'Onze onvergetelijke vriend en broeder was krachtadig tot God bekeerd onder de bediening van ds. Pieneman en met een drie-enig God verzoend onder de bediening van ds. A. van Dijke. Hij was voor mij een vaderlijke vriend'.

(slot)

Scherpenzeel,

L. Vogelaar

Even maar...

Op gelijke wijze?

U weet, dat de synode van Dordrecht 1618/19 op een Bijbelse, herderlijke wijze spreekt over verkiezing en verwerping. Wanneer we de belijdenis overdenken komen we onder de indruk van de zorgvuldigheid en evenwichtigheid. Daarom is het zo nuttig en nodig deze belijdenis te onderzoeken. Ook al zijn de zinnen wat lang, maar uw moeite wordt beloond. De wezenlijke vragen van o.m. wet en Evangelie, verkiezing en verantwoordelijkheid komen aan de orde en worden Schriftuurlijk onderbouwd door en voor de kerk der eeuwen. Dat hun nageslacht deze erfenis toch niet door onkunde zou (laten) verkwanselen. Zullen we dat op één punt eens nagaan?

U zult het met me eens zijn, dat alle zaligmakende gaven voortvloeien uit de Bron van Gods welbehagen in Immanuël. Dus wedergeboorte, geloof, rechtvaardiging, heiliging, volharding vloeien allemaal uit dezelfde rijke bron van Gods verkiezing. Wanneer dat helder is,

mag ik u dan een vraag stellen? Dan vloeien verharding, ongeloof en ongehoorzaamheid dus op dezelfde manier voort uit...? Wat is uw antwoord dan? Voor u verder leest, wilt u er dan eens zelf het antwoord op geven...?

Je hoort dan als antwoord vaak: 'uit Gods *verwerping* natuurlijk'. Zo niet bewust, dan toch onbewust, is dan het gevoelen: de verwerping is de bron van het onbekeerd zijn en onze onverzoonde staat. Dat blijkt vaak zo – ook onder ons - gedacht te worden.

In het Besluit op onze Dordtse Leerregels gaan onze vaders op deze gedachten nog in. In het begin van dit Besluit worden niet minder dan acht lasteringen van de Remonstranten benoemd en verworpen: *'die het volk hebben willen wijs maken... - dan volgen die acht voorbeelden - ...en wat dergelijke andere dingen nog veel meer zijn, die de gereformeerde kerken niet alleen niet bekennen, maar ook van ganser harte met verfoeiing verwerpen'*. Weet u welk

gevoelen ze als voorlaatste van deze acht ook verfoeien? Goed lezen: *'...dat de verwerping op gelijke wijze de oorzaak is van de ongelovigheid en goddeloosheid, gelijk de verkiezing is de fontein en oorzaak van het geloof en de goede werken...'* Eigenlijk onthutsend, dat we met het hardnekkige gevoelen, zoals hierboven onder woorden gebracht - bewust of onbewust - voeding geven aan een verfoeilijke lastering van de Remonstranten. We mogen het eerste vrijmoedig blijven stellen en hopelijk doorleven: dat Gods aanbiddelijke verkiezing de bron is van alle zaligmakende gaven. De gedachte dat de verwerping op dezelfde manier de bron van de zonde, ongeloof en vijandschap zou zijn, is godslasterlijk. Want daarmee ligt de schuld hiervan bij GóD. Vandaar die hartstochtelijke verfoeiing door onze vaders! Dat is voor hen een ondraaglijke, onbijbelse gedachte. Wees eens heel eerlijk: voor u ook?

v. A.

Een koninklijk sterfbed

Het laatste gebed van Willem III

In de Engelse universiteitsstad Cambridge bewaart men het ontroerende en leerzame gebed van Willem III, de Nederlandse stadhouder, die in 1689 plechtig tot koning van Engeland, Schotland en Ierland werd gekroond. Zijn echtgenote Mary werd koningin. Dit protestantse paar volgde James II op, de rooms-katholieke vader van Mary. Zij overleed in 1695; Willem III stierf in 1702.

Het in Cambridge bewaarde geschrift lijkt aan de aandacht van veel historici te zijn ontsnapt; ik althans heb het in Nederland nooit ergens geciteerd of vermeld gezien. Of hechtte men er geen al te grote waarde aan?

Wat gebeurde er op 4 maart 1702 met de koning-stadhouder? Op deze winterse dag ging hij te paard via het Richmond Park van zijn paleis te Kensington in Londen naar Hampton Court. Zijn rijdier, Sorrel, struikelde over een molshoop. Willem III viel 'toen ter zijen' en 'op mijn rechter schouwer tegen den grond', zo verklaarde hij tegen zijn arts Govert van Bidloo.

Aanvankelijk leek het een onbeduidend ongeluk, hoewel de prins een

Willem III

delbergischen Catechismus”, Zondag IV, uitg. 1941, pag. 232) moest Willems hofpredikant, Dawes, van de koning een aantal ernstige preken houden. Er deden zich allerlei complicaties voor en de prins 'ley aldus in twee of dry zachte znikken, den 19den, ten acht uren, den last zjinnnes leevens af', de ogen naar de hemel gericht. Op 24 april 1702 werd hij naast zijn vrouw, de vrome koningin Mary, bijgezet in een naar verhouding eenvoudige tombe in de Westminster Abbey.

Hoe is mij onbekend, maar op de een of andere wijze kwam het bedoelde manuscript in de universiteitsbibliotheek van het Trinity College te Cambridge terecht. Het is hieronder, door mij vertaald, te lezen.

'O Almachtige God, Schepper en Behoeder van mensen, van eeuwigheid tot eeuwigheid bent U God. Maar de tijden en omstandigheden wisselen voor allen die onder de zon zijn, en, terwijl wij menen veilig te zijn, verkeren wij in gevaar. Toch, o gezegende God, is het slechts in U dat wij leven, ons bewegen en zijn zoals wij zijn, en onze tijden en ons leven zijn volstrekt in Uw hand. Een mus valt niet op de grond zonder Uw besluit en wil, noch minder zijn koninklijke per-

sonen uitgezonderd van Uw bestuur en beleid. Ik wens U te aanbidden in de diepten van Uw alles beslissende voorzienigheid, die ik onmogelijk kan doorgronden. Ik geloof dat hetgeen ons overkomt geen toevalligheid is. Ik onderwerp mij nederig aan Uw vaderlijk bestuur, want U leidt mij genadig en tot mijn welzijn. U, o Heere, hebt mij vanaf mijn jeugd tot nu geoefend door zorgen en moeilijkheden en heeft mij tot op heden veilig door de menigvuldige omstandigheden en veranderingen in dit sterfelijk leven geleid. O, U bent nog steeds mijn God en mijn Gids. Bewaar in mij altijd een diep besef van de ongestadigheid van alle wereldse dingen. Laat mijn hart gericht mogen zijn op de ware en eeuwigdurende vreugde die te vinden is en schenk mij dat ik nooit onvoorbereid zal zijn op de dood en het oordeel. Heilig mij, smee ik U, op een bijzondere wijze, door hetgeen mij nu kwelt. Geef mij er geduld onder en een goede vrucht. Laat Uw vaderlijke hand steeds over mij zijn en Uw Heilige Geest altijd bij mij. Geef mij, terwijl ik nog leef, de genade om U trouw te dienen op de hoge plaats waarop U mij hebt gesteld; en als ik volgens Uw wil mijn tijd heb uitgediend, schenk mij dan een goede doorgang naar de eeuwige rust, door Jezus Christus, onze Heere. Amen.'

Het streven van koning Willem III was erop gericht een machtsevenwicht te bewaren tussen de Europese staten. Onder hem werd Engeland voor het eerst een belangrijk land. Ook kwam hij op voor de protestanten in Europa, hoewel die in Frankrijk, de hugenoten, zich op den duur in hem teleurgesteld voelden. De jacobieten (dat wil zeggen: de partijgangers van de verdreven roomse koning James II van Engeland en zijn zoon James Francis), juichten echter bij de dood van deze Oranje.

Nee, het was geen oorlog, revolutie of aanslag waardoor hij om het leven kwam. Merkwaardig: het was slechts een klein schepsel, een mol. Daarom brachten de jacobieten nog regelmatig een toast uit op 'de kleine heer in zwart fluweel', die naar hun overtuiging in het Richmond Park de dood van hun aartsvijand had bespoedigd. Doch onze tijden zijn in Gods hand en daarvan was de koning-stadhouder, gelet op zijn hierboven weergegeven gebed, zich ook goed bewust!

Zwijndrecht, dr. C.R. van den Berg

Geef mij, terwijl ik nog leef, de genade om U trouw te dienen op de hoge plaats waarop U mij hebt gesteld;

sleutelbeen brak. Hij is naar Kensington overgebracht, maar werd ziek. Willem III was nooit erg sterk en overleed na vijftien dagen aan een longontsteking. Op zijn sterfbed was "Dutch William" kalm, bleef helder van geest en werd bijgestaan door zijn hofpredikant, die het hieronder te lezen persoonlijk gebed van de Oranjevorst noteerde.

Volgens Alexander Comrie ("Stellige en Prakticale Verklaring van den Hei-

Relatie wedergeboorte en geloof

In het vorige artikel is benadrukt dat met het begrip "wedergeboorte" samengevat wordt wat door de Heilige Geest tot vernieuwing van de Zijnen gedaan wordt. Dit zowel aan het begin, de levendmaking, alsmede bij de voortgang ervan. Dan rest nog de omstreden vraag óf en in hoeverre er sprake kan zijn van werkingen in of aan de mens, waardoor de eigenlijke wedergeboorte wordt voorbereid.

Zij die de samenwerking van God en de mens voorstaan, de zogenoemde synergisten - zoals pelagianen en remonstranten - waren voorstander van de leer der "voorbereidende genade". In deze voorstelling heeft de zondaar het in zijn macht om Gods wederbarende genade de weg te verhinderen door zich daartegen hardnekkig te verzetten. Maar ook heeft die zondaar het in zijn macht om zelf de gunstige voorwaarden te scheppen, waaronder de Geest kan werken. Deze voorstelling is door de gereformeerden altijd met grote beslistheid en zonder enig voorbehoud afgewezen.

De vraag is ook meermalen gesteld of het toch niet mogelijk is van voorbereidende genade te spreken als van werkingen van de Heilige Geest, die aan de wedergeboorte voorafgaan en waardoor door de Geest Zelf, zonder medewerking van de zondaar, de weg gebaad wordt tot de verandering van het hart.

Vorbereidende genade in deze zin werd o.a. geleerd door Amesius. Met name Maccovius heeft echter deze opvatting krachtig bestreden, ook vanwege het gevaar van pelagiaanse en remonstrantse dwalingen. Wanneer de oude gereformeerden toch de term "voorbereidende genade" gebruiken, dan wordt daar een betoning van genade mee bedoeld, zoals het weerhouden van vreselijke zonden, een christelijke opvoeding, het mogen horen van de prediking van Gods Woord, en dergelijke. Maar zij gaven ook uitdrukkelijk aan dat deze "voorbereidende genade" het hart van een zondaar nog niet in het minst verandert. Duidelijk moet blijven: er is geen tussentoestand tussen de geestelijke dood en het geestelijk leven.

De oude gereformeerden zijn het er allen over eens dat de wedergeboorte in de ziel van de mens plaatsgrijpt en in haar eerste (en tweede) stadium tot de ziel beperkt blijft. Zij hebben wel van mening verschild over de vraag of in de wedergeboorte het verstand óf de wil van de mens het eerst door de Geest wordt vernieuwd.

De Schotse theoloog Camero bijvoorbeeld leerde dat de wedergeboorte in het eerste stadium bestaat in een verlichting van het verstand. Maccovius deelde ook die mening. Amesius dacht weer sterk aan het vernieuwen van de wil. De Dordtse Leerregels spreken echter van 'de delen des mensen' waarin de Geest met Zijn werking binnendringt. Een nadere bepaling van de wedergeboorte van het hart naar de een of andere functie der ziel is niet te aanvaarden. De centrale gedachte moet blijven dat wedergeboorte een verandering van het hart van de zondaar is.

De remonstranten leerden dat de werking van de Heilige Geest in de wedergeboorte een zuiver morele werking is: een appel dat de Geest doet op de vrije wil van de mens. Onze vaders hebben deze opvatting sterk afgewezen, en spreken in de regel van een hyperfysische en soms van een fysische werking van de Geest. Deze terminologie gebruikten zij om het eerste stadium van de wedergeboorte zo scherp mogelijk tegenover twee afwijkende meningen te stellen. Tegenover de remonstranten wilden zij handhaven dat er een wezenlijke kwalitatieve verandering des harten in de wedergeboorte plaatsgrijpt en dat daarvoor een goddelijke, herscheppende werking nodig is. Tegenover Rome wilden zij ontkennen dat deze verandering een instorting van een nieuwe, aan de oorspronkelijke natuur van de mens vreemde substantie zou zijn.

Deze termen kunnen tot veel misverstanden leiden, maar in wezen drukken zij niets anders uit dan Calvijn reeds leerde.

De beschrijving van de wedergeboorte als 'de implanting van een nieuw

levensbeginsel of een nieuwe levenskiem' wordt wel gebruikt. Echter de eerste kanttekening bij deze definitie is dat het werk van de Geest niet alleen levendmakend, maar ook doudend is; zij is zowel de afsterving van de oude mens als de opstanding van de nieuwe mens.

Ook mag bij deze definitie niet worden verzwegen: de centrale betekenis van Christus als de verdienende oorzaak en voorbeeld en eeuwige Bron der wedergeboorte. Het is daarom goed te spreken van 'de principiële doding van de oude en de principiële opstanding van de nieuwe mens, die beide in de gemeenschap van Christus door de Heilige Geest, gelijktijdig tot stand wordt gebracht'.

Een andere vraag is waar in de wedergeboorte de grens ligt tussen de oude en de nieuwe mens. De Schrift leert ons dat de gezindheid van het vlees staat tegenover de gezindheid van de Geest. Deze grens valt niet samen met de grens tussen lichaam en ziel. Calvijn en vele oude gereformeerde theologen spraken van 'een wedergeboren deel der ziel' ter onderscheiding van het deel dat niet wedergeboren was. Duidelijk is dat het niet zondigen en niet kunnen zondigen van het herborren ik alleen te verklaren is in de bewarende en heiligende genade van de Geest.

Tenslotte moet worden opgemerkt dat het eerste stadium der wedergeboorte zich niet volkomen laat beschrijven in een alles samenvattende formule.

Het verschil tussen de wedergeboren en de niet wedergeborene mens is het verschil tussen de gelovige en de ongelovige mens. De onwedergeborene mens is ongelovig in de diepe schriftuurlijke zin van het woord. In de wedergeboorte ontvangt de mens een hart om te verstaan wat de Heere zegt. Het stenen hart wordt een vleszen hart.

Het herstel van het beeld Gods in de wedergeboorte is ook hierin gelegen dat de in ongeloof verstarde zondaar weer in een gelovig en gelovend mens wordt veranderd. Dit vinden we ook terug bij de reformatoren.

Een tegenwerping tegen deze opvatting is dat deze verandering des harten zich feitelijk tot de volwassenen schijnt te beperken. Geloof is niet mogelijk zonder kennis, die een wezenlijk en onmisbaar element is in het geloof: kennis van God, van onszelf en van Gods genade in Christus.

Hoe staat het dan met kinderen, die nog niet tot hun verstand gekomen zijn? Toch heeft de christelijke kerk de mogelijkheid om wedergeboren te worden en te zijn voor jonge kinderen met nadruk gehandhaafd. Luther leerde dat kinderen in hun prille jeugd geloven kunnen en dat ook werkelijk doen. Latere dogmatici onderscheidden in een potentieel geloof bij wedergeboren kinderen en een actueel daadwerkelijk geoefend geloof bij volwassenen. Andere gereformeerden maakten onderscheid tussen het geloofsvermogen en de geloofsdaad, waarvan het eerste wel en het tweede niet bij wedergeboren kinderen wordt bevonden.

Op grond van de Schrift moet geleerd worden dat voor vroeg gestorven kinderen, die zalig geworden zijn, ook de leer gehandhaafd moet worden dat deze niet alleen wedergeboren zijn, maar ook het ware zaligmakende geloof hebben. Niemand ontvangt het eeuwige leven dan door het geloof. De Schrift maakt geen onderscheid tussen het vermogen om te geloven en de daad van het geloven. Zij stelt altijd tegenover elkaar het geloven en het niet geloven.

Het valt ook niet in te zien waarom het actuele geloof aan zeer jonge kinderen in elke vorm geheel zou

moeten worden ontzegd. Het gaat in het geloof niet allereerst om het kennen van afgeleide waarheden, maar om de kennis van levende personen, van God en Christus. Het geloof gaat niet op in het kennen. Het kennend element staat in het ware geloof in schone harmonie met het beoefende vertrouwen.

Vertrouwen en kennen vormen samen het ware geloof. Het is juist het verstand dat met zijn redeneringen altijd weer het eenvoudig geloof tracht te versperren. En is dat bij volwassenen niet meer het geval dan bij kinderen? Het is een verborgen omgang met God. Bovendien hebben de wedergeboren kinderen toch de Geest ontvangen.

De Schrift is er duidelijk in. Verwezen mag worden naar het vroeg gestorven kind van Jerobeam, maar ook naar Psalm 8: 'Uit de mond der kinderkens en der zuigelingen hebt Gij sterkte gegrondvest'. Zie ook David in Psalm 22:10 en 11 en de dichter van Psalm 71: 5 en 6. Denk aan de reactie van de nog niet geboren Johannes de Doper op het komen van Maria tot zijn moeder Elisabeth. Bij de Heere zijn alle dingen mogelijk.

(slot)

Moerkapelle,

ds. H. Paul

van Ruitenburg, "Inscherpen". In het hoofdstuk "God dichtbij" gaat het over de werkelijkheid dat God overal tegenwoordig is. Dat Hij alles bestuurt en leidt. De vraag waarmee dit hoofdstuk wordt afgesloten is: 'Bespreek met elkaar in welke zin het eng en in welke zin het een troost is dat God zo dichtbij is'.

Voordat we het gesprek aangaan, gebruik ik nog een voorbeeld uit de achterliggende week. Een klein voorval, om te wijzen op de grootheid en goedheid van de Heere.

Ik zit met twee andere mannen op zaal te wachten totdat onze echtgenotes terugkeren uit de operatie- of uitslaapkamer. Best spannend, ook al is het niet zo'n grote ingreep. De tijd wordt gevuld met onderlinge gesprekken. Een van de mannen, half vijftig, vertelt dat hij vier jaar geleden een gesprongen aorta heeft gehad en zes weken in coma heeft gelegen. 'Ik heb voor dood gelegen en heb super geluk gehad'.

Ik antwoord hem dat dit inderdaad zo is en dat er zelfs wel mensen zijn die zeggen dat er een engeltje op hun rug heeft gezeten. 'Maar, als christen zeg ik, je bent van Hóger Hand bewaard'. Zijn reactie is dat je inderdaad na zo'n gebeurtenis wel anders tegen het leven aankijkt.

Ziekte en gezondheid

'Hoe zien jullie God?', zo vervolgen we het gesprek met de zes leerlingen. Ik noem wat antwoorden die ze geven.

'Bij gebeurtenissen denk je toch eerder aan toevalligheid. Denken aan God doe je meer tijdens het Bijbel lezen en de kerkgang. Hij bestuurt je leven, daar denk je best aan bij een ongeluk bijvoorbeeld. Toen ik van 2 Vwo naar 3 Havo was gegaan en het daar wel fijn en goed ging, dacht ik: dat heeft de Heere zo bestuurt. Als ik in het nauw zit, zoals vorige week, toen twee jongens met scooters me dwars zaten, dan denk je wel aan God. Als het goed gaat denk je minder aan Hem'.

Wat opvalt in het gesprek is dat meerdere jongeren voorbeelden noemen van ziekte. Een vader die kanker had, volgens de artsen kaal zou moeten worden, maar z'n haar behield. 'Dan zie je dat God regeert'. Een zus die al langer de gevreesde ziekte heeft, soms opknapt en dan toch weer ziek wordt. 'Dan zijn dat wel steeds waarschuwingen van de Heere, een soort teugels. Soms rijst de vraag wel op, waarom helpt de Heere nú niet, waarom zorgt Hij niet voor die medeleerling? Pas

UIT DE SCHOOL

Godsbesef

Voor de schoolkrant worden een paar leerlingen van een van de locaties van onze school geïnterviewd. De vragen gaan onder meer over de Bijbel en de betekenis van de Heere in het leven. Eén van de vragen luidt: 'Wat betekent de God van de Bijbel voor jou?' Wat opvalt in veel antwoorden zijn de woorden "bang" en "angst".

Natuurlijk spreken de leerlingen ook over bidden, ontzag en verlossen, maar het negatieve overheerst. Daar schrik je van. Of toch niet? Want onze God is een verterend vuur, bij Wie niemand wonen kan. De profeten spreken over de Heere, Die geen gemeen-

schap kan hebben met de zonde. Het zet je aan het denken. Hebben leerlingen een scheef of verwrongen beeld van God? Goed om verder over na te denken en te spreken.

Zes jongeren

Na het lezen van dat schoolkrantartikel wil ik ook eens praten over dit onderwerp met wat leerlingen. Ik nodig drie jongens en drie meisjes uit de Havo-onderbouw uit. We zullen nadenken over: 'Welke plaats neemt de Heere in je leven in? Welke gedachten heb je over God?' Geen enquête, maar een gesprek.

Om dit in te leiden, lees ik een paar regels voor uit het boekje van ds. P.

hoorde ik dat een dominee z'n tekst op het allerlaatst heeft veranderd. Hij wist even niet meer waarover hij preken moest. Achteraf zat er in de kerk een familie van wie die week iemand was overleden. Die preek en tekst is hun tot troost geweest. Dan zie je wel dat God regeert'.

Tot zover de antwoorden van deze jongeren. Ik merk een eerlijke benadering van het verwoorden van hun Godsbesef, wel sterk verweven met ongelukken en ziektes. In dit gesprek zijn de aspecten "angst" en "bang" niet genoemd.

Bang en angstig

Onwillekeurig denk ik aan koning Saul. Voor hem roept het beeld van God angst op. Denk maar aan de tovenaars van Endor en aan het gebergte van Gilboa, waar hij zichzelf om het leven brengt. Geen uitzicht meer. Alleen maar bang voor God...

Nog een herinnering. Ik heb het bewaard. 't Is al een oud briefje van jaren terug. Een meisje stopte het in de brievenbus naast mijn kamerdeur op school, zo bleek achteraf. Ik citeer:

'Ik zie het echt niet meer zitten. Alles wat achter mij ligt is niet meer over te doen. Niet dat ik er naar uit zie alles, deze vreselijke dingen, nog eens te herhalen. Maar ik weet het niet meer. Ik wil niet meer leven. Het ergste is dat niemand mij begrijpt en dat ik geen kans zie alles uit te leggen. Mijn leven is één grote nachtmerrie. Mensen zeggen dat ik in de puberteit zit, maar ik weet dat het anders is. Ik ben wanhopig, maar aan de buitenkant merk je niks aan mij. Het leven moet ik achter mij aan slepen, zo voelt het. Als ik 's morgens wakker word, val ik meteen in een diep donker gat. Ik moet door een lange levenstunnel en zie geen straaltje hoop..'

Wat een angst. Wat een smart en zorg. Het zal je kind, je leerling maar wезen. Wat te doen? Misschien wijzen op Psalm 25, waar David smeekt om vergeving en bescherming. Wijzen op de almacht en alwetendheid van de Heere. David spreekt in deze Psalm over zonde en het recht van God, waaraan hij nooit kan voldoen. Maar ook over Gods barmhartigheden en goedertierenheden. We zullen deze beide zijden, ook naar jongeren moeten blijven belichten!

Grootspreken van de Heere

Wanneer we Jeremia 10 lezen, valt op dat de profeet zo groot spreekt van zijn God. Hij wijst op de afgoden die niets zijn. Enkel ijdelheid, hout,

'Welke plaats neemt de Heere in je leven in? Welke gedachten heb je over God?'

wat opgepronkt met zilver en goud, mensenwerk, ze kunnen niet spreken noch gaan, goed noch kwaad doen. Daarna getuigt Jeremia in vers 6 van de Heere: 'Omdat niemand U gelijk is, o Heere, zo zijt Gij groot, en groot is Uw Naam in mogendheid'. Zo mogen wij ook in school en gezin groot spreken van de Heere, juist als het gaat over de tegenstelling tot alles wat als afgod wordt gediend. Heeft Stefanus in Handelingen 7 ook niet zo mogen getuigen? Hoe ziet hij de Heere? In zijn lange rede tot het Sanhedrin wijst hij op de grootheid Gods. 'Maar de Allerhoogste woont niet in tempelen met handen gemaakt; gelijk

de profeet zegt: De hemel is Mij een troon, en de aarde een voetbank Mijner voeten'.

Wanneer even later de stenen door de lucht suizen en Stefanus raken, dan is er geen angst voor zijn God. Deze diaken mag weten Wie zijn Heere is. Voor hem net als voor Thomas: 'Mijn Heere en Mijn God!' In het huis des Vaders zijn woningen, door de Heere Jezus bereid. Ook voor hem! Wat krijgt hij een bijzonder vergezicht. Dan neemt de Heere Zelf alle angst weg. En hij ontslaapt in vrede.

Barneveld,

A. Karens

Tot de voleinding der wereld

Vijftig jaar daadwerkelijk zendingswerk van de Gereformeerde Gemeenten

Tijdens de laatste zendingsdag werd aandacht besteed aan het feit dat het vijftig jaar geleden is dat in 1962 het daadwerkelijke zendingswerk vanuit de kring der gemeenten is begonnen. Zendingswerk ligt onder de belofte van Christus, de Koning van de kerk, Die het gezegd heeft: 'En ziet, Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld. Amen'. Van daaruit heeft het zendingsdeputaatschap in verband met dit vijftig-jarig jubileum besloten een prekenbundel uit te geven met de titel: "Tot de voleinding der wereld".

Tijdens de zendingsdag was er veel aandacht voor het begin van het zendingswerk op Papoea, toen nog Nederlands Nieuw-Guinea. Onvergetelijk was de samenkomst in de Ahoyhallen te Rotterdam waarin ds. A. Vergunst de uitzending verrichtte van ds. G. Kuijt, zuster Diny Sonneveld en het echtpaar Ten Voorde. De kring der gemeenten voelde zich er bijzonder bij betrokken.

Vijftig jaar geleden is het begonnen dat in het woeste bergland van Papoea het Woord werd gebracht. De naam van ds. G. Kuijt is daar onlosmakelijk

De jaarlijkse zendingen dag.

aan verbonden, maar er is een hele reeks zendingenwerk(st)ers geweest, die de arbeid daar heeft verricht. Wat een wonder dat de Gereformeerde Gemeenten ook gestalte mochten gaan geven aan de zendingsofdracht, die Christus Zijn gemeente heeft nagelaten.

Het werk is niet ongezegd gebleven. Er is een zelfstandige Papoea-kerk ontstaan met eigen predikanten, met eigen ambtsdragers, waarmee de Nederlandse gemeenten een correspondentieband onderhouden. Dat betekent dat over en weer de synodevergaderingen worden bezocht. Vandaar dat er op vergaderingen van de Generale Synode in Utrecht ook predikanten uit Papoea aanwezig zijn.

Het is dan ook de hartelijke wens van het deputaatschap dat deze preken gebruikt zullen worden in de leesdiensten.

Ook zorgen

Tijdens de zendingen dag werd ook duidelijk, dat er zorgen zijn ten aanzien van de jonge kerk op Papoea. Er is de zorg van terugval in heidense gebruiken en gewoonten. Er is de zorg van veroppervlakkiging en veruitwendiging. De secularisatie dringt ook door in het bergland van Papoea. Daarbij is er het gevaar van het materialisme. De zendingen gemeenten staan in dezelfde werkelijkheid als wij van een wereld, die in het boze ligt waarin de god dezer eeuw bezig is de zinnen te

verblinden. Toch heeft de Heere op Papoea willen werken. Er zijn treffende getuigenissen geweest van het werk Gods. En ze zijn er nog. Het blijft hier een strijdende kerk, maar Christus zal loon hebben op Zijn arbeid.

Het zal een ontelbare schare worden uit alle volken, die de Drie-enige eeuwig zal grootmaken. Verschrikkelijk als er straks Papoea's zullen zijn, die tegen ons zullen getuigen, omdat wij buiten staan en zij eeuwig binnen zullen zijn.

Belang van de prediking

In verband met vijftig jaar zendingenwerk wordt deze prekenbundel uitgegeven. Het Deputaatschap voor de Zending heeft dat gedaan om verschillende redenen, zoals Ds. J.M.D. de Heer in zijn inleidend woord schrijft. Allereerst wil men door middel van deze bundel duidelijk maken 'dat de prediking in het zendingenwerk een wezenlijke plaats inneemt'.

Ik wijs er in dit verband op dat onze Catechismus spreekt over "de kerke-dienst of het predikambt". Met andere woorden, de kerke dienst is hetzelfde als het predikambt. Neem de prediking weg, in Nederland en in het zendingenwerk, en alles wordt weggenomen. Dr. H. F. Kohlbrugge zegt ergens: 'Werp het Woord erin en gij zult wonderen zien'. De Heere wil allereerst de prediking gebruiken om Zijn gemeente te vergaderen en te bouwen op het enige Fundament, Jezus Christus en Dien gekruisigd. En dan zal de prediking op de zendingen velden ten diepste niet anders zijn dan in Nederland. Het gaat om de prediking van de

twee wegen en de drie stukken. Daar en hier.

Vervolgens hopen deputaten dat naast de bevordering van de liefde voor het zendingenwerk, de prekenbundel ook een middel mag zijn 'om mensenkinderen af te zonderen voor het werk in de zending'. Ook daarvoor gebruikt de Heere immers Zijn Woord.

Er zijn lege plaatsen op zendingen velden, die om vervulling roepen. Wat zou het een wonder zijn als de Heere deze preken wilde gebruiken om mensen, door Hem onderwezen en geleid, te roepen om uit te gaan onder de heidenen.

Het mooie van deze bundel is dat elke predikant in het deputaatschap heeft gezorgd voor een preek. Een blik in het Jaarboek kan leren dat er dus acht preken in staan. Het zijn preken, waarin aandacht wordt gegeven aan het zendingenwerk. Maar ze zijn zeer geschikt om tijdens leesdiensten in de gemeenten te gebruiken. Ds. De Heer schrijft in zijn inleiding op de bundel: 'Het is dan ook de hartelijke wens van het deputaatschap dat deze preken gebruikt zullen worden in de leesdiensten'.

Ik heb gedacht dat het daarbij heel goed zou zijn om een preek uit deze bundel te kiezen in leesdiensten op de zondag voorafgaande aan de zendingen dag, zodat de gemeente daarvoor nog eens extra bepaald wordt bij de noodzaak van zendingenwerk. Moge de Heere deze bundel tot zegen stellen, niet alleen in leesdiensten, maar ook voor persoonlijk gebruik.

N.a.v. "Tot de voleinding der wereld" (acht preken); uitg. Den Hertog, Houten; 135 blz.; prijs € 17,50.

Zeist,

ds. J.J. van Eckeveld

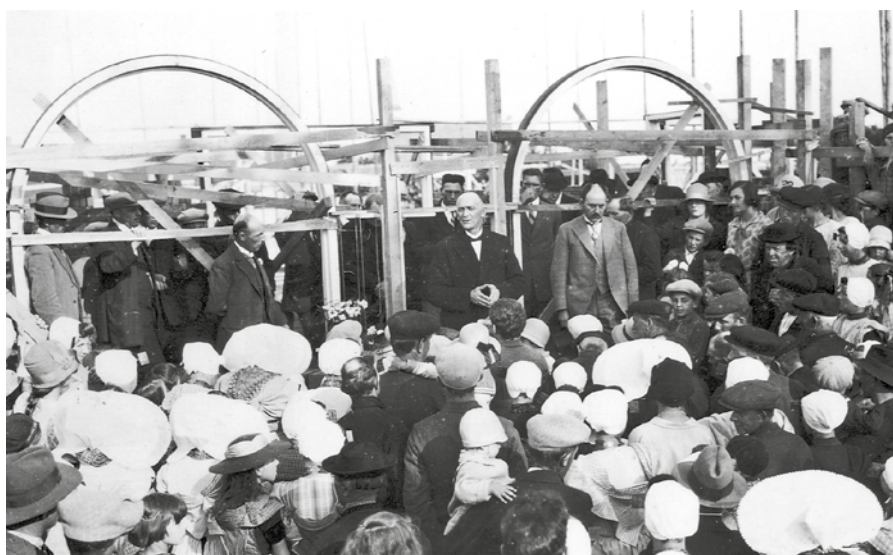
Hier zal Ik wonen

175-jarig bestaan van de Gereformeerde Gemeente te Krabbendijke

Op 20 mei 2010 nam de gemeente van Krabbendijke haar vernieuwde en vergrote kerkgebouw in gebruik, ruim anderhalf jaar later volgde de plaatsing van een nieuw orgel en op 9 oktober 2011 werd het 175-jarig bestaan van de gemeente herdacht.

Voor de kerkenraad vormden bovengenoemde zaken aanleiding dit in een boekwerk vast te leggen: 'Hier zal Ik wonen.' De titel is ontleend aan de preek die ds. G. Hoogerland hield bij de ingebruikneming van het vernieuwde en vergrote kerkgebouw. Hij sprak toen naar aanleiding van Psalm 132:14b over 'Gods verkoren woonplaats'. In zijn preek merkt hij onder meer op: 'De reden dat God wil wonen onder Zijn volk ligt niet in de mens, maar die ligt in Hem alleen. Waar moeten we dan heen om die reden te vinden? Dan moeten we met onze gedachten opklimmen naar de eeuwigheid, de nooit begonnen eeuwigheid. Daar heeft de Vader een Kerk uitverkoren. Die wilde Hij hebben. (...) Moet u hier niet wegsmelten, kind des Heeren, van diepe verwondering? Hij heeft u van eeuwigheid gekend.' Bij de herdenking van het 175-jarig bestaan van de gemeente sprak ds. C. van Krimpen over Jesaja 46:9-10. Heel gepast memoreert hij in zijn preek ook enkele zaken uit het verleden. 'De eerste predikant was ds. M. Hofman. Onder hem is de kerk en de pastorie gebouwd. Ds. Hofman was een bekommerde man, maar hij moest naar Krabbendijke waar veel bevestigd volk zat. Die man heeft daar zo tegenop gezien om het Woord onder die bevestigden uit te dragen. En dan zelf bekommerd te zijn. Hij schatte dat volk zo hoog, hij zag zo hoog tegen hen op. En dan te moeten preken en het zelf niet beleefd te hebben en in de bekommering over de aarde te gaan. Maar dan mocht hij dat Woord soms zo uitdragen, dat zelfs het bevestigde volk werd gesticht.' Overigens wordt er in een apart hoofdstuk nader stilgestaan bij de geschiedenis van de gemeente. Verder wordt in zestig pagina's de verbouwing van de kerk en de plaatsing van het nieuwe orgel full-

colour in beeld gebracht. Enkele foto's van de bouw van de kerk in 1929 vormen daarbij een waardevolle aanvulling. Omdat slechts een deel van het beeldmateriaal kon worden opgenomen, is er een cd-rom met ruim 2500 foto's van het (ver)bouwproces aan het boek toegevoegd. Overigens is het boek ook zonder cd-rom verkrijgbaar. De kerkenraad heeft er goed aan gedaan deze periode uit de geschiedenis van de gemeente voor het nage-

Ds. M. Hofman bij de verbouw van de kerk ik 1929.

slacht vast te leggen. Het geheel ziet er keurig verzorgd uit en zal liefhebbers van de kleine kerkgeschiedenis zeker aanspreken, evenals degenen die zich op de een of andere manier aan deze oude Zeeuwse gemeente verbonden voelen. De opbrengst van het boek is bestemd voor de bouwkas. Van harte aanbevolen.

v. A.

N.a.v. Hier zal Ik wonen.
Foto-gedenkboek vernieuwing en uitbreiding kerkgebouw Gereformeerde Gemeente Krabbendijke.
108 blz. € 15,00 zonder cd-rom en € 20,00 met cd-rom.
Besteladres: J. Versprille,
Doelstraat 79, 4413 BG Krabbendijke, 0113-502237 of
joopendinette@kliksafe.nl

BOEKENNIEUWS

"Levende fonteinen",
ds. A. Bregman;
uitg. De Schatkamer, Rump;
ISBN 978-90-5741-250-9;
159 blz.; € 16,95.

Het is een verdienstelijk idee geweest om een bundel van tien preken van wijlen ds. A. Bregman (1915-1992) uit te ge-

ven. De bundel bevat vrije stoffen, een dankdagpreek een lijdenspreek, enkele preken rond Pinksteren, alsmede twee nabetrachtingspreken. Onder het volk in Rijssen, dat ds. Bregman twintig jaren mocht dienen, wordt zijn naam nog steeds met respect en liefde genoemd. Het werk dat hij in de gemeente met een groot pastoraal hart

mocht verrichten, is niet uit te drukken. Dag en nacht was hij er. Dit alles had weliswaar meer zijn hart dan de studeerkamer. Voor een boeiende exegese zijn misschien andere prekenbundels daarom meer geschikt. Dit neemt echter niet weg dat de preken vanwege hun inhoud door velen gewaardeerd zullen worden. De verwoording is direct, gunnend en komt recht uit het hart. De taal is eenvoudig en de preken zijn voor een kind te begrijpen. Ds. Bregman preekte een ruime mogelijkheid van zalig worden vanuit het welbehagen Gods. De waarschuwing, die soms niet mis te verstaan is, gebeurt toch met liefde. Met name de pinksterpreken zijn gloedvol en raken het hart.

Ook deze prekenbundel ontkomt niet aan het nadeel dat alles van de band is

overgenomen, zodat een voorwoord aansluit bij een preek die er niet instaat. Ook staan er te persoonlijke dingen in die de verantwoordelijken er mijns inziens beter hadden moeten uitlaten. Helaas heb ik moeten constateren dat er nog al wat storende taalfouten over het hoofd gezien zijn.

Wie daar overheen wil lezen en smaak heeft in de eenvoudige bevindelijke inhoud, hoort ds. Bregman als het ware zelf weer preken. Dat is de verdienste van deze uitgave. Bij de leraars van vroeger ben ik maar een akelig nachtpitje in de donkerheid der tijden, zo getuigt hij eerlijk van zichzelf. Echt ds. Bregman. Zo was hij. Zo spreekt hij nog nadat hij ontslapen is.

Rijssen,

ds. C.A. van Dieren

**"Een ware heilige";
John Flavel;
uitg. gebr. Koster, Barneveld;
ISBN 978 90 5551 658 2;
164 blz.; 15,90.**

De zeventiende eeuwse puritein John Flavel vond (in zijn tijd al) dat veel boeken slechts 'nuttelose verhandelingen' of 'onbenullige discussies' bevatten. Het zal er niet beter op geworden zijn. Flavel kende ook andere boeken: 'Ook zijn er boeken waarin men de grote waarheden van het Evangelie opheldert en bevestigt, toebereidt en toepast, zodat ze voor de ziel brood zijn om van te leven en zich mee te voeden'. Tot deze tweede categorie behoort Flavels "Een ware heilige". Het boek gaat over de tekst uit Spreuken 4:23: "Behoed uw hart boven al wat te bewaren is, want daaruit zijn de uitgangen des levens". Er is alle reden om het hart te behoeden, te bewaren voor het kwade, zegt Flavel, want het hart van de mens is dwaas, hoogmoedig, aardsgezind, ondanikbaar, ontevreden, morrend, onredelijk, werelds en ijdel.

Flavel had bij het schrijven van dit werk vooral Gods kinderen op het oog, die onvoldoende werk maken van het bewaren van hun hart. Zij hebben wel de Geest der waarheid ontvangen, maar zijn 'door de onstuimige werking van hun verdorvenheden vaak tot schandalige praktijken vervallen. Ze zien eruit als huichelaars, ook al zijn ze het niet'.

Er is veel wat de mens bezighoudt, maar wat hem voor de eeuwigheid niets goeds oplevert. 'Bedenk dat u voor de deur van de eeuwigheid staat en ander werk te doen hebt. De uren die u aan harte-werk in uw binnenkamers hebt besteed, zijn de gouden stukjes van heel uw tijd en zullen in uw laatste uur de zoetste invloed op u hebben. (...) O, bestudeer daarom uw hart'.

Met zijn hart heeft de mens veel te stellen, want 'voordat het hart van een mens is wedergeboren, is het zijn slechtste deel'. 'De grootste moeilijkheid in de bekering is het hart voor God te winnen en de grootste moeilijkheid na de bekering is het hart bij God te houden'.

Het behoeden van het hart is een groot werk. Dat blijkt uit dit boek. Het gaat niet vanzelf. De mens kan niets toebrengen aan zijn eigen zaligheid, maar moet er wel wat voor doen. Zondert u af van alle aardse bezigheden, raadt Flavel aan, en zet wat tijd apart om met God te spreken. Dat vraagt voorbereidende werkzaamheden. 'U kunt niet hevig dampend

Een stem uit het verleden

En er zijn nog vele andere dingen, die Jezus gedaan heeft, welke zo zij elk bijzonder geschreven werden, ik acht dat ook de wereld zelve de geschreven boeken niet zou bevatten.

Wat is het een weldaad om door God geleerd te worden, door Christus te worden onderwezen in hetgeen voor ons geheel en al verborgen is, maar ook door Gods Geest in al de waarheid te worden geleid.

De discipelen hebben een vernederde Christus leren kennen, maar ook een opgewekte Christus. Een Christus, Die overgeleverd was om hun zonden, maar ook opgewekt tot hun rechtvaardigmaking.

Het is opmerkelijk dat Christus in de veertig dagen tussen Zijn opstanding en Zijn hemelvaart Zich gedurig aan Zijn discipelen vertoond heeft. Met de wereld en de Farizeeën heeft Christus Zich na Zijn opstanding niet meer ingelaten. Die hadden hun tijd gehad. Maar de Heere Jezus heeft al Zijn tijd besteed aan Zijn lieve discipelen, omdat zij het zo nodig hadden. Zij moesten overtuigd en overreed worden dat Hij waarlijk opgestaan was. Maar zij moesten ook voorbereid worden voor Zijn hemelvaart. Zij moesten onderwezen worden in de noodzakelijkheid van Zijn vertrek en opdat er in hun harten plaats gemaakt zou worden voor een nadere weldaad, namelijk voor het ontvangen van de Heilige Geest, Die hun beloofd was.

Hoeveel werk de Heere heeft met Zijn volk, is op de eerste dag van Zijn opstanding al openbaar geworden. Alleen Sions eeuwige Koning is machtig om te verlossen. De vrouwen konden dat bij de discipelen niet en de discipelen konden het bij elkaar niet, en de tien discipelen konden met elkaar Thomas niet uit de banden van het ongeloof verlossen.

Wat een geduld moet de Heere Jezus oefenen om de Zijnen op de rechte plaats te brengen. O, dat Godonterend ongeloof, en dat verdenken van de Heere, dat ons zo gedurig in het donker brengt, en zoveel ellende in ons leven berokkent. Het was geen praten zonder gevoel van smart wat de apostel Paulus deed uitroepen: 'Ik elendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?'

Het is een nadere weldaad om toe te mogen nemen in de kennis en in de genade van de Heere Jezus Christus. Hij, de Leraar der gerechtigheid, moet ons verstand openen, opdat wij de Schriften zullen verstaan, en tot de ware kennis van Christus komen.

wijlen ds. W.C. Lamain

KERKNIEUWS

vanuit de wereld in Gods tegenwoordigheid komen of u zult daarvan een geur in uw plichten ruiken. Met het hart dat enkele minuten geleden nog in de wereld ondergedompeld was en nu aan Gods voeten ligt, is het net als met de zee na een storm, die nog steeds in beweging, troebel en onrustig blijft, hoewel de wind is gaan liggen en de storm voorbij is. Uw hart moet enige tijd krijgen om tot rust te komen.

John Flavel is wars van lijdelijkheid. Hij weet goed dat de mens van nature reeds één en al lijdelijkheid is, bedenkende de dingen van beneden en niet die van boven zijn. Daarom spoort hij onophoudelijk aan om het goede voor het hart en voor de ziel te zoeken. Hij noemt praktische levensheiliging als een menselijk plicht: 'Bedenk dat de plaats waar u bent, de plaats van Zijn voeten is'. 'Oefen geloof in Gods alwetendheid'. 'Arbeid om uw hart gepaste bevassing te laten hebben van Gods grootheid'. 'Denk na over Gods na-ijver'. 'Houd uw hart in een bidende gestalte in de tijd die tussen de plichten zit'.

Het boek is voorzien van een waardevolle inleiding over leven, werk en tijdsomstandigheden van John Flavel van ds. W. Visscher te Amersfoort. Het is goed om ook daarvan kennis te nemen, want de tijd van ontstaan, het leven van de schrijver en praktische omstandigheden spelen bij ieder boek een rol. 'Slechts als we hem verstaan in zijn tijd, kan hij dienstbaar zijn voor het volk van God in de eenentwintigste eeuw'.

Lieren,

J. van 't Hul

■ BEROEPINGSWERK BEROEPEN

Te Beekbergen:
ds. G.J.N. Moens te Meliskerke.

■ MEDEDELING VAN HET CURATORIUM

Op dinsdag 28 augustus j.l. is op onze Theologische School het nieuwe cursusjaar geopend. Na het openingswoord door de voorzitter ds. J.J. van Ekeveld heeft de rector ds. A. Moerkerken een openingsles verzorgd met als titel: 'Een gevangene in de Heere'.

Om de lessen in enkele vakken uit te breiden en te intensiveren zijn opnieuw twee vakdocenten benoemd. Ds. G. Clements gaat enkele uren per week lessen verzorgen in de vakken sekten/stromingen en apologetiek en ds. L. Terlouw zal het vak poimeniek voor zijn rekening nemen. Ds. P. Mulder gaat naast het vak kerkgeschiedenis nu ook de lessen catechetiek geven.

We hopen dat deze uitbreiding voor het

onderwijs aan de studenten tot zegen mag zijn. De grote Profeet en Leraar schenke door Zijn Geest het zo noodzakelijke onderwijs voor studenten en docenten. Hij zegene in Zijn onverdiende gunst ook in dit nieuwe studiejaar onze school.

Ds. J.J. van Ekeveld, voorzitter
Ds. M. Karens, secretaris,

■ CATECHISATIE IN BOEZEM- SINGELKERK AAN STUDENTEN

Aankomend seizoen (half september) zal in de Boezemsingelkerk te Rotterdam catechisatie worden gegeven aan studenten die in Rotterdam (boven de Maas) wonen. Deze catechisatie zal worden geleid door dr. ir. M. Burggraaf en zal plaatsvinden op maandagavond. Wil je hieraan meedoen of ken je andere studenten die hiervoor belangstelling hebben? Meld je hiervoor dan aan **vóór 15 september** bij diaken R. Brouwer (Remco.brouwer@live.nl). Tot ziens op de catechisatie!

BERICHTEN

■ CONTACTGROEPEN HELPENDE HANDEN

Helpende Handen organiseert dit najaar weer verschillende contactgroepbijeenkomsten. Hieronder zijn de bijeenkomsten voor september aangekondigd; tijdig laten we u weten welke bijeenkomsten er later in het jaar worden georganiseerd.

Tijdens deze bijeenkomsten is er voor ouders, mensen met een beperking en andere verwanten gelegenheid voor ontmoeting en het uitwisselen van ervaringen. U bent van harte welkom!

De contactgroepen Autisme en Gedrags-

problemen houden twee regionale bijeenkomsten over *Mediaopvoeding van kinderen met autisme*. Op **zaterdag 15 september** bent u welkom in Barendrecht. Dezelfde bijeenkomst wordt op **zaterdag 22 september** gehouden in Apeldoorn.

Zaterdag 22 september wordt in Woerden de bijeenkomst van de *contactgroep Niet-aangeboren hersenletsel* gehouden over *Leven met een niet-aangeboren hersenletsel – vanuit een praktisch-pastorale benadering*.

Eveneens op **zaterdag 22 september** wordt de najaarsbijeenkomst van de *contactgroep lichamelijk gehandicapten regio*

Bij de oogst:

"Een landman kan een goede oogst winnen van een goede grond, maar God is de Landman, Die ceders kan doen groeien op de rotsen, Die niet slechts hysop kan planten op de muur, maar daar zelfs een eik kan plaatsen, en het grootste geloof geboren doen worden in het minst ontvankelijke hart".

Charles Haddon Spurgeon

Zuidwest-Nederland gehouden in Kapelle; het thema is *Ontmoetingen met mensen met een handicap in andere landen*.

Dinsdagmorgen 25 september is er in Genemuiden een koffieochtend voor *ouders van kinderen met Down syndroom*.

Voor meer informatie kunt u onze website bezoeken: www.helpendehanden.nl

E-mailen kan ook:

info@helpendehanden.nl

U kunt ook bellen naar het landelijk bureau van Helpende Handen:

0348-48 99 70

■ COMMISSIE DORDRECHT VAN DEPUTAATSCHAP BIJBELVERSPREIDING

De Commissie Dordrecht van het Deputaatschap Bijbelverspreiding deelt hierbij mee dat het schriftelijk cursuswerk, dat zij gedurende 30 jaar in het land Ghana heeft mogen verzorgen, tot een absoluut minimum is gedaald. Daar er geen opleving meer wordt verwacht, is besloten om dit deel van het werk min of meer af te sluiten. Wel zal hetgeen nog per post binnendruppelt op de gebruikelijke wijze worden afgewerkt. Verder wordt er momenteel gewerkt aan het online ter beschikking stellen van een aantal cursussen om te proberen op die manier het cursuswerk nieuw leven in te blazen en zo mogelijk voort te zetten. Deze mededeling is van belang voor de correctie-

den uit de diverse gemeenten die tot nu toe hun medewerking verleenden aan het nakijken van de lessen. Zij hebben al gemerkt niets meer of slechts sporadisch iets te ontvangen. Mocht de proef met lessen via internet aanslaan, zullen wij opnieuw een beroep doen op diegenen die zich daarvoor beschikbaar willen stellen. Overigens betekent het bovenstaande niet dat het werk in Ghana is gestopt. De Bijbel- en leatuurverspreiding via de boekwinkel in Accra gaat onverminderd door en ook wordt nog steeds door het Deputaatschap elke twee jaar een conferentie in het land georganiseerd met steun vanuit de commissie.

Voor meer informatie kunt u terecht bij de secretaris van de Commissie Dordrecht, de heer A. Jobse, tel. 078 6137668 of e-mail: ajobse@solcon.nl

■ CURSUS 'WORTELS VAN DE CHR. PEDAGOGIEK'

In overleg met het Deputaatschap voor Studerenden wordt voor studenten pedagogische wetenschappen of andere geïnteresseerden een korte cursus aangeboden onder de titel 'De wortels van de christelijke pedagogiek'. De cursus wordt gehouden op **dinsdag 9 oktober, dinsdag 13 november en donderdag 13 december** in één van de zalen bij de kerk van de Geref. Gemeente te Utrecht, Bergstraat 54. Nadere informatie via cwschimmel@kliksafe.nl.

K. Boeder; Enter 15.00 uur ds. A. Schreuder; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. P. Melis; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. C.J. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; 's-Gravenhage 16.30 uur ds. H. Paul; 's-Gravenpolder 14.00 uur ds. J. van Rijswijk; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. M. Joosse; Herkingen 10.00 en 18.00 uur stud. J. van Laar; Hilversum 15.30 uur ds. A. Verschuure; Hoogvliet 10.00 en 16.00 uur stud. P.D. den Haan; Houten 10.00 (H.A.) en 17.00 uur ds. J.S. van der Net; Kampen 9.30 (doventolk) en 15.00 uur ds. J.W. Verweij; Kapelle-Biezelinge 16.30 uur ds. C. Harinck; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kruijningen 9.30 (H.A.) en 18.00 uur (H.D.) ds. C. van Krimpen; Leerdam 10.00 uur ds. M.J. van Gelder; Lelystad 9.30 uur ds. R. Kattenberg en 18.00 uur stud. C. van Ruitenburg; Lisse 9.30 uur ds. H. Paul en 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. G.J.N. Moens; Middelburg-Centrum 9.00 en 16.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 11.30 en 18.30 uur ds. J.J. Tanis; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. S. Maljaars; Mijdrecht 15.30 uur stud. S.W. Janse; Moerkapelle 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 18.30 uur ds. P. Mulder; Nieuw-Beijerland 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. A. Vermeij; Nieuwdorp 9.30 uur ds. C. Harinck en 14.00 uur ds. C. Sonneveld; Nieuwerter Aa 10.00 en 18.00 uur stud. S.W. Janse; Nieuwerkerk 9.30 uur (H.A.) ds. A.J. Gunst en 15.00 uur ds. S. Maljaars; Nieuwe-Tonge 15.00 uur stud. J. van Laar; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Nisse 14.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Oostburg 18.00 uur ds. R.A.M. Visser; Oostkapelle 14.30 uur ds. C.J. Meeuse; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. G. Pater; Oudemirdum 9.30 en 14.30 uur stud. C. van Ruitenburg; Poederloijen 14.30 uur ds. M. Karens; Poortugaal 9.30 en 16.00 uur ds. C. Neele; Puttershoek 15.00 uur ds. G. Pater; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur (H.D.) ds. G.M. de Leeuw; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur ds. M. Golverdingen en 19.00 uur ds. L. Blok; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 uur ds. A.P. Baaijens en 18.30 uur ds. J. Karels; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. A. Schreuder; Rilland-Bath 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. C. Sonneveld; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. P. Mulder; Rotterdam-Centrum 14.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Rotterdam-Zuidwijk 16.00 uur

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 9 SEPTEMBER 2012

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. D.W. Tuinier; Aalburg 14.30 uur ds. H. Hofman; Alphen a/d Rijn 16.30 uur ds. J. Driessen; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Vischer; Apeldoorn 18.00 uur ds. A. Schot; Arnhem 17.00 uur ds. J.M. Kleppe; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. D. de Wit; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. G. Bredeweg; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. L. Terlouw; Benthuizen 19.00 uur stud. P.D. den Haan; Berkenwoude 10.00 uur ds. J. Driessen; Bodegraven 18.30 uur ds. M.J. van Gelder; Breda 15.00 uur ds. W.J. Karels; Capelle a/d IJssel-Mid-

delwatering 10.00 en 16.30 uur ds. W. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken en 19.00 uur ds. W. Silfhout; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 15.30 uur ds. W. Harinck; Dinteloord 18.30 uur ds. A.J. Gunst; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. J. Schipper; Doetinchem 15.00 uur ds. A.P. Baaijens; Dordrecht 10.00 en 17.30 uur ds. H. Hofman; Ede (Verl. Maanderweg 33) 12.15 en 19.00 uur ds. A.A. Brugge; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 16.30 uur ds. R. Kattenberg; Enkhuizen 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 17.15 uur ds.

ds. M. Golverdingen; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. E. Bakker; Scheveningen 19.00 uur ds. G. Clements; Sliedrecht 9.30 en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 9.30 uur ds. J.M. Kleppe en 19.00 uur ds. W. Vischer; Spijkenisse 15.30 uur ds. M.J. van Gelder; Sprang-Capelle 15.00 uur stud. Heijkamp Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. R.A.M. Visser; Terwolde - De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. K. Boeder; Tholen 14.30 uur ds. J. Schipper; Tricht-Geldermalsen 9.30 uur ds. A.A. Brugge en 15.30 uur ds. B. van der Heiden; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. G. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. J. van Belzen; Utrecht 10.00 en 16.30 uur ds. A.J. de Waard; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. B. Labee; Vlaardingen 10.00 en 16.30 uur ds. J. Mijnders; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Waarde 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. J. van Rijswijk; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. M. Mondria; Wageningen 15.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 14.00 uur ds. D.W. Tuinier en 18.30 uur ds. G.J.N. Moens; Westzaan 19.00 uur stud. H.A. van Zetten; Woerden 19.00 uur ds. B. Labee; Zaandam 9.30 en 15.30 uur stud. H.A. van Zetten; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 19.00 uur ds. M. Joosse; Zwolle 15.00 uur ds. G. van Manen.

■ DINSDAG 11 SEPTEMBER 2012

Berkenwoude 19.30 uur ds. S. Maljaars; Borsselle 19.30 uur ds. G. Pater; Herkingen 19.30 uur ds. C. van Krimpen; Kapelle-Biezeling 19.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Nieuwdorp 19.30 uur ds. J. van Belzen; Nijkerk 19.30 uur ds. A. Vermeij; Opperdoes 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Stolwijk 19.30 uur (voor de zending) ds. F. Mulder; Tholen 19.30 uur ds. J.S. van der Net; Veen 19.30 uur ds. G. Bredeweg.

■ WOENSDAG 12 SEPTEMBER 2012

Aalburg 19.30 uur ds. G. Beens; Alphen a/d Rijn 19.30 uur ds. A.J. Gunst; Boskoop 19.30 uur ds. C. Hogchem; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 14.00 uur (huw. bev.) ds. W. Silfhout; Drachten 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Elspeet 19.30 uur ds. G. van Manen; Gouda 14.30 uur (huw. bev.) ds. G. Clements; Goudswaard 19.30 uur ds. L. Terlouw; Hoofddorp 19.45 uur ds. K. Boeder; Houten 19.45 uur ds. J. Driessen; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. J. Schipper; Naaldwijk 19.45 uur ds. M. Joosse; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. G. Hoogerland; Nisse 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Oosterend (Texel) 19.00 uur ds. G. Bredeweg; Opheusden 19.30 uur ds. A. Schot; Rijssen-West 19.30 uur ds. A.A. Brugge; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. P. Melis; Scherpenzeel 15.00 (huw. bev.) en

19.30 uur ds. A. Verschuure; Sint Anna-land 19.30 uur ds. J.J. Tanis; Soest 19.30 uur ds. A. Schreuder; Spijkenisse 19.45 uur ds. M. Karens; Wageningen 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Wolphaartsdijk 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Zeist 19.30 uur (voor de zending) stud. C. van Ruitenburg; Zwijndrecht 19.30 uur ds. G. Pater.

■ DONDERDAG 13 SEPTEMBER 2012

Brakel 19.30 uur ds. L. Blok; Gouda 15.45 uur (huw. bev.) ds. G. Clements; Kruijningen 19.30 uur stud. H.A. van Zetten; Leerdam 19.30 uur ds. A. Verschuure; Leerdorp 14.30 uur (huw. bev.) ds. J.S. van der Net; Mijdrecht 19.30 uur ds. W.J. Karels; Nieuwe-Tonge 19.30 uur ds. G. Pater; Oostvoorne 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Ouddorp 19.30 uur ds. W. Silfhout; Scheveningen 19.30 uur ds. J. van Belzen; Sprang-Capelle 19.30 uur stud. C. van Ruitenburg; Tricht-Geldermalsen 19.30 uur ds. D. de Wit; Uddel 18.30 uur (huw. bev.) ds. G. Mouw; Waarde 19.30 uur ds. M. Joosse.

■ VRIJDAG 14 SEPTEMBER 2012

Barneveld-Zuid 14.15 uur (huw. bev.) ds. G. Bredeweg; Goes 14.30 uur (huw. bev.) ds. C.J. Meeuse en 19.00 uur (huw. bev.) ds. G. Hoogerland; Gouda 12.45 uur (huw. bev.) ds. G. Pater; Kootwijkerbroek 14.00 uur (huw. bev.) ds. G. Beens; Meeuwen 14.30 uur (huw. bev.) ds. W.J. Karels; Scherpenzeel 14.00 uur (huw. bev.) ds. A. Verschuure; Zoetermeer 18.30 uur (huw. bev.) ds. G.W.S. Mulder.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 9 SEPTEMBER 2012

Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 l) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Oude Bareellei 64) 10.00 en 17.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

■ EVANGELISATIEPOSTEN

Alkmaar:

Evangelist G. Baan; kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur.

U bent hartelijk welkom in de inloop/bijbelshop 't Wuiver, Stationsweg 96a, Alkmaar (t.o. NS- en busstation). Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag van 10.00-16.00 uur, zaterdag van 13.00-16.00 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; kerkgebouw bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Samen-

komsten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur. Van harte welkom in onze evangelisatiepost. Openingstijden: dinsdag t/m zaterdag van 10:00 uur tot 16:00 uur. U kunt bij ons ook terecht voor boeken en CD's. Door uw aankoop steunt u het evangelisatiewerk. Per mail bestellen kan ook: cvleenen@kliksafe.nl Bekijk ook eens onze site: www.bijsimondelooier.nl

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-l te Emmen; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Op vakantie in Friesland? Welkom in onze inloop, die geopend is op donderdag en vrijdag van 11.00 tot 16.00 uur en zaterdag van 11.00 tot 15.00 uur.

Merksem:

Evangelist A. van Setten; kerkgebouw "De Bron", Oude Bareellei 64; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

U bent ook hartelijk welkom in het inloophuis, geopend van dinsdag t/m vrijdag van 13.00-16.00, donderdagavond van 18.00-21.30 uur en zaterdag van 10.30-13.00 uur.

Rotterdam:

Inloop- en Bijbelcentrum 'In de Gouwstraat', Gouwstraat 36-b, Rotterdam-Charlois.

Kom eens langs, u bent hartelijk welkom. De inloop is geopend van dinsdag tot en met zaterdag tussen 10.00 en 16.00 uur.

Tilburg:

Kerkruimte: Offenbachstraat 105 Tilburg. Zondagse samenkomsten om 10.00 en 18.30 u.

Het inloopcentrum: Het Kruispunt, is geopend op di en wo van 14.00-17.00 u. Do van 10.00-17.00 u. Vr van 10.00-15.00 u. U bent van harte welkom.

Den Haag:

Inloophuis 'Het Kompas': Apeldoornse- selsaan 228, Den Haag.

Openingstijden: dinsdag 10.00 - 16.00 uur; woensdag 10.00 - 13.00 uur; donderdag t/m zaterdag 10.00 - 16.00 uur.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

ADVERTENTIES

Voor de vele blikken van medeleven die wij van u mochten ontvangen, zowel persoonlijk als schriftelijk, na het overlijden van mijn geliefde man, onze zorgzame vader, schoonvader en opa

Cornelis Jan Roos

betuigen wij u onze welgemeende dank.

J. Roos-Steehouwer
Kinderen, klein- en achterkleinkinderen

Barneveld, augustus 2012

NIEUWE BROCHURES:

- LS 134 Ds. A. Schot, **Verkiezingen, een zaak van het gebed**. Prijs: € 2,00
- LS 135 A.W. Pink, **Een viervoudige verlossing**. Prijs: € 2,50
- LS 136 Ds. J.J. van Ekeveld, **Het krijgen van teksten**. Prijs: € 2,50

Bestellingen of opgave als abonnee via:

- www.ripepublishing.com
- info@ripepublishing.com
- 0113-613740 / 0341-251351

Lectori Salutem

0182 - 35 15 20
voor de Krimpenerwaard
Gouda & omstreken

Speksnijder Begrafenisverzorging

In alle rust, betrokken, zorgzaam...

Want iedere begrafenis is een persoonlijk afscheid!

www.speksnijderbegrafenisverzorging.nl

Te huur: **KESTEREN in het hartje van de Betuwe** een comfortabel vakantieverblijf voor 2 personen (geen huisdieren), ook weekend of midweek. Tel: 0625192549

Te huur in Kamperland gezellige vak. won. 2-10 pers, veel privacy, dichtbij Veerse meer en strand. Vanaf heden vrij tel. 0113-351899 / 06-20417592.

Kamer te huur in vrijstaande woning te Barneveld. Op 500 mtr. vanaf station. Meer informatie? Bel naar 0342-751923 b.g.g. jantine@hardemanisolatie.nl

Begrafenisverzorging Van der Vliet

Voor een stijlvolle begrafenis.
in Elspeet en omstreken
G.J. van der Vliet, Boekweitweg 22,
8075 CP ELSPEET
Tel: 0577-492830 of 06-12934519
b.g.g. 06-53432144
Dag en nacht voor u bereikbaar.
Wij verzorgen alleen begrafenissen.

Vanaf 1 september 2012 is ons vakantiehuis "Haus Irmgard" weer vrij!
Gelegen op de Hunsrück (Duitsland) ± 25 km vanaf de moezel en ± 25 km vanaf de Rijn.
25 slaapplekken, onderverdeeld in div. appartementen.
Ook per appartement te huur.
www.hausirmgard.nl
Fam. F.J. Poepjes Tel. 0620735340

PSYCHOSOCIALE ZORG
VERPLEGING
PERSOONLIJKE VERZORGING
PALLIATIEVE ZORG
MANTELZORGONDERSTEUNING
HULP BIJ HET HUISHOUDEN

Zorglijn: (0)10 264 07 77
www.agathos-thuiszorg.nl

Agathos THUISZORG ZORG DIE BIJ U PAST.

Van Horssen bv

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:
Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken voor jong en oud, Voordeelboeken, Tweedehands, CD's en bladmuziek.

kina

D.W. Schipper **010-458 31 12**
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman **0182-58 39 32**
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Begrafenisonderneming
De Jongh

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van begrafenissen.
*Met aandacht voor uw persoonlijke wensen.
In alle rust, vertrouwelijk en met bescheidenheid.*

Wij verzorgen alleen begrafenissen, door het gehele land, en zijn dag en nacht persoonlijk bereikbaar.

Hardinxveld-Giessendam	0184 - 611154
Waardenburg	0418 - 652039
Werkendam	0183 - 701017
Papendrecht	078 - 6412740

www.begrafenisondernemingdejongh.nl

H Heijkoop's Houtsnijwerk
Houtsnijwerk.nl

Uw trouwtekst in hout uitgesneden?
Tel. 0418-551383
www.houtsnijwerk.nl

E.Treur
Kroostweg 22
3704 ED Zelst
Telefoon 030 - 6924258
Mobiel: 06 - 57315689
www.begrafenisondernemingtreur.nl
info@begrafenisondernemingtreur.nl

Begrafenisonderneming Treur

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Voor een zorgzame begeleiding

KOSTER
Begrafenisonderneming

Barneveld,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555

Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel

Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

"Ons artikel over Hereeniging heeft enige pennen in beweging gebracht..."

Zo schrijft ds. Den Hengst in De Saambinder op 23 november 1922. Lees zijn hele artikel op www.digibron.nl. Daar vindt u het complete digitale archief van De Saambinder.

Gratis, snel en volledig

www.digibron.nl

Begrafenisverzorging Kamsteeg

Waar ú ook woont, wij zijn dag en nacht bereikbaar
Wij verzorgen alleen begrafenissen

0183 - 44 94 94

Hoofdgraaf 5 - 4281 NM Andel
www.begrafenisverzorgingkamsteeg.nl

Werkendam: A.L. Bor, tel. 0183-512859
Bommelerwaard: tel. 06-53 53 33 22
Sliedrecht: R. Mauritz, tel. 0184-785978

Een respect- en stijlvolle uitvaart is onze zorg

Orgelcentrum HET BINNENVELD

In- en verkoop van klassieke orgels

JOHANNUS

DOMUS

UNICO

VIVACE

CONTENT

Onze showroom is geopend op afspraak.

Wim en Jenny Achterstraat
Friesesteeg 56
3911 VR Rhenen
telefoon 0317 - 61 20 10

www.orgelcentrum.nl

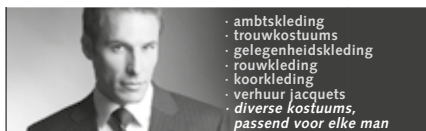
HARKES *Persoonlijke zorg voor uw begrafenissen*
Begrafenissen

Telefoon (0172) 21 21 22

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop

Wij verzorgen alleen begrafenissen
Dag en nacht bereikbaar – overal te ontbieden

Rust en ontspanning in de prachtige Eifel! Ruime appartementen te huur. Inl.: 0049 6594 258990 en www.huizesolagratia.nl

- ambtskleding
- trouwkostuums
- gelegenheidskleding
- rouwkleding
- koorkleding
- verhuur jacquets
- diverse kostuums, passend voor elke man

nu tot **70%** korting!

BOEDER
HERENMODE

Ook op de basiscollectie!

Plein 1940 173 | Scherpenzeel Telefoon (033) 277 01 72
www.boederherenmode.nl

Voor het leveren en leggen van **na-tuurstenen- en keramische vloeren**. Alleen eerste klas kwaliteit en steeds de laagste prijs. Tegelzetterbedrijf **J. Slingerland**, 0184-611917.

Reformatorische Psychologenpraktijk Nederland

Identiteitsbewust, Persoonlijk, Vertrouwelijk, Doelgericht

Wij bieden identiteit bewuste hulp aan **kinderen, jongeren en volwassenen** met o.a.:

- Relatieproblemen
- Opvoedingsvragen
- Gedragsproblemen
- Traumatische ervaring(en)
- Gezinsproblemen
- Persoonlijke problematiek (zoals Depressie, Angst, Identiteitsvragen)
- Arbeidsproblemen
- Autisme Spectrum Stoornis

Voor meer informatie of aanmelding:

078 - 69 32 808

Adres: Plantageweg 5, 2951 GN Alblasserdam
info@rpnederland.nl www.rpnederland.nl

Orgelcentrum ANDANTE

Uw dealer van

**Johannus
Monarke
Content
Domus**

Ruime keuze uit occasions

In onze beide winkels is een ruim assortiment bladmuziek aanwezig (ook klavar)

www.andanteorgels.nl

A. van Ostadelaan 35, Veenendaal T. 0318 - 50 50 63, E. info@andanteorgels.nl
Oranjestraat 6, Rijssen T. 0548 - 51 58 66

Een stijlvolle collectie

ambtskleding

den Engelsman & van Driel

Voorstraat 15 - Sint-Annaland - Tel. (0166) 65 24 90
maandagmorgen gesloten, vrijdagavond koopavond

www.denengelsmanenvandriel.nl

Orgelbouw Advies Commissie

een betrouwbare partner!

nieuwbouw • restauratie • overplaatsing • onderhoud

ook voor akoestische vraagstukken

Neem voor meer informatie contact op met
Dhr. H. den Hollander
Tel. (010) 435 44 35

Vereniging van
Organisten der
Gereformeerde
Gemeenten

Kreijkes Vakantie Idee!

Vraag de speciale folder aan:

De wortel van onze kerken

Onze Moederkerk in Emden

Samen met de Stichting vrienden van Heidelberg en Dordrecht!

M.m.v. Martin Weststrate en Florian Poepjes

Vraag nú de speciale folder aan via tel. 0548 514 188

www.kreijkes.nl t 0548-514 188

begrafenisverzorging

Den Hollander

Begravenissen in Den Haag, Westland, Gouda, Rotterdam, Vlaardingen en omstreken. Wij verzorgen alleen begravenissen.

Dag en nacht bereikbaar.

P.N. den Hollander
T. den Hollander

Tel. 010 - 4600509

www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

Annette van Maaren (Msc.)
Reformatisch Psycholoog

Haastrecht Oudewater
Montfoort Gouda
0348-558000 of 06-42504158
www.phhaastrecht.nl

Psychologische Hulpverlening

Alle nieuwe titels
www.derooboeken.nl

Vakantie, nazomer.

Welkom op Grevelande.
Geniet van rust en ruimte,
op onze boerenlandcamping.
Vlakbij Grevelingenmeer en kerk.
20 km van Noordzeestranden.
Luxe sanitair en kruidentuin.
Gemeenschapsruimte.
www.grevelande.nl 0187-669317
fam. Lies en Beijke v.d. Velde

Te huur in **DEN HAAG**
gemeubileerde flat voor 2 personen
(eventueel studenten)
Voor max. 1 jaar. Tel. 0651895138.

Begrafenisonderneming STAM
Molenstraat 153, 2961 AK Kinderdijk
Tel. 078 6919005 - **Geen crematies** -

BJ *Begrafenisverzorging*
Janssen

Begrafenisverzorging op de Bevelanden en Tholen

Havikskruid 10, Kapelle
0113-33 09 36
Binnenkamer 11, Tholen
0166-60 73 19

www.begrafenisverzorging-janssen.nl

VAN STAVEREN
Begrafenisverzorging
Sumatrastraat 11 ~ 2405 EM Alphen aan den Rijn
Dag en nacht bereikbaar
(0172) 23 33 38
Wij verzorgen alleen begravenissen

BOEKEN EN MUZIEK
VAN DER BOOM
Voorstraat 41 - 3245 BG Sommelsdijk
Tel. (0187) 48 26 14 - Fax (0187) 48 45 20

Barneveldse Begrafenis Vereniging
voor een eervolle, eenvoudige verzorging van begravenissen in Barneveld en omstreken

- eigen personeel
- vervoer van en naar alle plaatsen
- dag en nacht te ontbieden
- levering van grafstenen
- laatste wilsbeschikking
- drukwerk
- opgave van lidmaatschap
- geen crematie

dhr. G. de Groot
(06) 50 21 72 55

Zr. J.H.D. Vermeulenstraat 5
3774 JW Kootwijkerbroek
(0342) 44 18 12

PSYCHOLOGENPRAKTIJK BROUWER
BEHANDELING • BEGELEIDING
ONDERZOEK • ADVIES

Hulpverlening aan kinderen, jongeren en volwassenen

O.a.: ADHD • angst • burn-out • depressie • faalangst • fobie • gedragsproblemen • identiteitsproblemen • lichamelijke spanningsklachten • negatief zelfbeeld • onzekerheid • opvoedingsproblemen • paniek • piekeren • PDD-NOS • relatieproblemen • slaapproblemen • somberheid • spanning • stress • syndroom van Asperger.

RIDDERKERK
Verlengde Kerkweg 11

BARNEVELD
Wilhelminastraat 14

METEREN
(Geldermalsen) Dorpsstraat 18

Informatie en aanmelding via:
Tel: 0180 - 42 69 55
E-mail: info@psychbrouwer.nl
Website: www.psychbrouwer.nl

Orgelmakerij
Boogaard

Gravenstraat 4
7461 TN RIJSEN
Telefoon 0548-521637
Telefax 0548-544904

Nieuwbouw-Restauratie-Stem- en onderhoudswerk.

ORGEL OF PIANO KOPEN?

Joh.deHeer
méer dan muziek, sinds 1898.
Leeghwaterstraat 101 Sliedrecht
facebook.com/johdeheer • www.johdeheer.nl

Dagbesteding
In eigen sfeer

Landhoeve Groot Schoneveld
Dagbesteding voor ouderen
3911 SG Achterberg
info: 0317 - 6 18 18 0
grootschoneveld@kliksafe.nl
www.grootschoneveld.info

kliksafe

Nieuw

Onbeperkt bellen!

€ 7,50
per maand

- Kies nu voor 'Bellen onbeperkt' van Kliksafe.
- Bel voor een vast bedrag naar vaste nummers in Nederland.
- Leverbaar bij ADSL+bellen en Glasvezel+bellen.

Bestel direct!

Ga naar www.kliksafe.nl of bel (0341) 274 999.

Logisch.

愛之神

STEUN

bijbelscholen in China

De huisgemeenten willen regionale Bijbelscholen met een internaat opzetten. Uw hulp is daarbij onmisbaar. Uw gift is welkom op 3473. 76. 029 t.n.v. Hudson Taylor/SBHC te Rhenen. Bel voor info en/of voorlichting: 06-200 13 173

WWW.HUDSONTAYLOR.NL

HUDSON TAYLOR

Stichting Bijbelse Hulpverlening China

Stort uw gift op: 3473.76.029 t.n.v. Hudson Taylor/SBHC te Rhenen

Onderwijs | Lectuur | **Toerusting** | Diaconaat

De Saambinder
Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:
ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken
ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele,
Egge 28, 3171 DE Poortugaal,
tel. 010-5017707
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk)
en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór
de datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten
en beroepingswerk aan:

Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen **uiterlijk**
donderdag vóór de week van
verschijning aangeleverd te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk**
maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 0,95 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 12,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 24,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres

Noord-Amerika:

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188,
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
e-mail: purlin@sympatico.ca

*De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijk-
heid betreffende de inhoud van de advertenties
en de (recensies van de) aangekondigde boeken.*

Christelijk Nederland

Daad bij het Woord

Het christelijk geloof is uniek.
Gods geboden zijn heilzaam voor iedereen.
De SGP staat voor de Bijbelse boodschap.
Dwars tegen heersende liberale opvattingen in.

Het ongeboren leven verdient bescherming.
Abortussen zijn tenhemelschreiend.
Ook euthanasie moet verboden worden.
De Schepper geeft en neemt het leven.

Het gezin is de hoeksteen van de samenleving.
Het huwelijk tussen man en vrouw is de basis.
Belastingheffing moet gezinsvriendelijker.
Kinderbijslag en kindgebonden budget omhoog.

De SGP staat:

- vóór een christelijk Nederland
- vóór het leven
- vóór huwelijk en gezin

Maak het verschil

Stem woensdag 12 september SGP!

De SGP stáát ervoor!

www.sgp.nl

Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP)
GOUDA, T 0182 - 69 69 00